

Henry Toré publiceert met 'De eed' zijn vijfde roman Van 'novel of childhood' tot 'narco realisme'

door Wim Rutgers

Henry Toré (Curaçao 1940) werkte na zijn onderwijzersopleiding in Nederland in verschillende functies in het onderwijs op Bonaire (1960-1996). Na zijn pensionering legde hij zich toe op het schrijven van romans over lokale thema's. In 1997 publiceerde hij 'Een tropische kruisiging' over een religieuze zweper die leider en slachtoffer wordt van een grote arbeidersopstand die sterk aan 30 mei 1969 doet denken. Het is zijn meest literaire boek.

'De ontspoorde Benjamin' (1999) past in de Caribische traditie van het indigenisme met zijn 'customs and manners' op een Curaçao van traditie en moderniteit, in een familie vol standsbewustzijn die aan een generatieconflict te gronde gaat omdat de jongste zoon zijn carrière verprutst door goklust en een seksuele escapade met noodlottige afloop.

Ook de derde, uitvoerigste roman 'Tranen over Matravagera' (2003) thematiseert traditie en verandering maar nu op Bonaire rond de oude standsbewuste 'shon' die de leuze 'Kria lo bira shon' en 'kambio' niet accepteert en aan zijn steeds afnemende autoriteit en 'herengedragspatroon' uiteindelijk ten onder gaat door toedoen van zijn eigen zoon.

Met 'Broos geluk' (2010) maakte Henry Toré zijn kwartet vol. Het werd, heel anders dan de vorige aanvankelijk een lichtvoetig verteld ik-verhaal over zoon en moeder die door het winnen van de lotto in goeden doen geraken. Maar zónder of mét veel geld gaat het voor Dennis in de liefde mis omdat zijn relaties geen stand houden en hij zijn moeder kwijt raakt doordat ze dementeert. Ook dit verhaal loopt dus tragisch af, zoals de vorige drie: "Langzaam begon het volle besef bij mij door te dringen dat ik moederziel op deze wereld was."

Met de kleine roman 'De eed' (2020) voegt Henry Toré (Curaçao 1940) het eiland Bonaire toe aan de Curaçaose schrijvers die de actuele drugsproblematiek in hun romans tot hun thema gemaakt hebben, zoals Diana Lebac, De langste maand (1994), Erich Zielinski, De engelenbron (2003), Joseph Hart, Verkiezingsdans (2013) en Kruispunt (2015) en Rudolf Crispulo, Piká 'i mi pueblo (2014).

Inhoud

'De eed' is een kleine roman van nauwelijks honderd pagina's tekst, verdeeld over twee delen van respectievelijk zeven en acht korte hoofdstukken. De uitvoerige proloog bevat het einde van het verhaal, de erop volgende hoofdstukken zijn als flash back verteld. Deze beschrijven het treurige einde van de hechte vriendschap tussen de twee Bonairiaanse jongens Oi en Lucien, een vriendschap vanaf de schoolbanken op Bonaire en Curaçao, hun studie in Nederland en ten slotte hun werk op het eiland na repatriëring. Lucien is bedrijfseconoom, Oi is maatschappelijk werker en dienstverlener.

Hoewel de twee jongens, die mannen worden, elkaar beloofd hebben altijd vrienden te blijven, blijken hun karakters sterk te verschillen. Hoofdpersoon Oi komt uit een aanzienlijk gezin en werpt zich op als leider, maar is tevens een dromer die graag mediteert en grote bewondering heeft voor de revolutionaire Latijns–Amerikaanse priesters en hun bevrijdingstheologie. Op Curaçao zoekt hij pater Roemer op. Hij is een wat excentrieke wereldbestormer en wereldverbeteraar en valt in dat opzicht wel enigszins te vergelijken met de hoofdpersoon in de debuutroman van Henry Toré, 'Een tropische kruisiging'. Lucien is door zijn geheel andere achtergrond realistischer en zelfs sceptischer. We krijgen nogal wat bijzonderheden over het leven van de jongens met hun debatclub 'Forum' hun lidmaatschap van de padvinderij, bijzonderheden die beschreven worden tegen de achtergrond van de situatie rond de jaren vijftig met zijn politiek-economische en sociale ontwikkelingen van het eiland, evenals in eerdere romans van Toré. Historische gebeurtenissen als de Franse Revolutie en Tula worden toetssteen voor discussies rond normen en waarden. Ook de vanuit Bonaire beschouwde moeizame relatie tussen de eilanden Bonaire en Curaçao komen daarbij herhaaldelijk voor. In de 'novel of childhood' is de hoofdpersoon de personificatie van de ontwikkeling van een samenleving.

In tegenstelling tot vorig werk van Henry Toré is dit verhaal nogal beknopt en fragmentarisch verteld. In het relatief korte tweede deel – de verteller lijkt zijn verhaal snel af te willen maken - zijn de vrienden volwassen en wordt de relatie minder hecht. Oi blijkt in Nederland een vriendin gevonden te hebben in de serveerster van de studentensociëteit, Anke Schouten, met wie hij trouwt.

Lucien wil zich niet binden. Oi en Anke leiden aanvankelijk een gelukkig huwelijksleven.

Dan krijgt het verhaal plotseling een onverwachte wending als Anke een miskraam krijgt waarbij de wijkverpleegster, de Brabantse Dorien, hulp verleent. Dankbaarheid van Anke voor die hulp verdiept zich in liefde voor Dorien. Als Oi het tweetal 'betrap't slaan alle stoppen door en komt de politie eraan te pas. Na een jaar verpleging op Curaçao keert Oi op zijn eiland terug, en zijn we als lezer chronologisch bij de proloog van het verhaal beland, waarin Oi onomkeerbaar slachtoffer is geworden van drank en drugs. De slotalinea luidt: "Zo kreeg Playa er op den duur een eigenaardige bezienswaardigheid bij: een uitgemergelde sfinx, gehuld in lompen, die zich in de namiddag zwijgend in kleermakerszit op de hoek van de hoofdstraat posteerde, onverstoort in de verte starend. En in de avonduren verdween hij, trillend op zijn spillebenen, stilletjes in het duister." (p. 116-117) Maar het echte slot staat in de 'proloog' en dat blijft voorbehouden aan de lezer.

Henry Toré: *De eed* (2020)

Haarlem: Uitgeverij In de Knipscheer

ISBN 978 90 6265 791 9

www.indeknipscheer.com

Bron: *Antilliaans Dagblad*, 6 december 2020

Prof. dr. Wim Rutgers is als buitengewoon hoogleraar Caraïbische letterkunde verbonden aan de universiteiten van Aruba en Curaçao.